

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET BOKAN I DRUGI protiv BOSNE I HERCGOVINE

(Aplikacije br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12)

PRESUDA

STRASBOURG

22.07.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali su u njoj moguće redakcijske izmjene.

U predmetu Bokan i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao odbor u sljedećem sastavu:

Päivi Hirvelä, *predsjednik*,

Nona Tsotsoria,

Faris Vehabović, *sudije*,

i Fatoş Aracı, *zamjenica registrara odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 1.07.2014. godine, donio je sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je povodom pet aplikacija protiv Bosne i Hercegovine (br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12) koje je Sudu, prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“), podnijelo 12 državljana Bosne i Hercegovine: g. Draško Bokan, gđa Smiljana Joveš, g. Davor Joveš, gđa Kristina Joveš, g. Dragoslav Banjac, gđa Nada Tutić, gđa Dušanka Tutić, gđa Dragana Tutić, g. Borislav Tutić, gđa Radmila Kovačević, gđa Jelena Kovačević i gđa Nikolina Kovačević („aplikanti“), dana 10.08.2011, 30.11.2011, 10.01.2012, 16.01.2012, odnosno 17.05.2012. godine, prema navedenom redoslijedu imena.

2. G. Draška Bokana, Joveše i Kovačeviče zastupala je gđa R. Plavšić, advokat iz Banjaluke. G. Dragoslava Banjca i Tutiće zastupali su g. M. Prerad i G. D. Prerad, avokati iz Banjaluke. Vladu Bosne i Hercegovine („Vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa M. Mijić.

3. Ovaj predmet, poput predmeta *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *et al.*, 10.11.2009. i *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 *et al.*, 15.11.2011, odnosi se na neizvršavanje pravosnažnih i izvršnih domaćih presuda kojima je aplikantima dodijeljena ratna šteta.

4. Aplikacije su dostavljene Vladi dana 11.01.2013. (aplikacija br. 54629/11) i dana 14.03.2013. godine (aplikacije br. 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Aplikanti žive u Bosni i Hercegovini.

6. Na osnovu pet presuda prvostepenog suda u Banjaluci od 30.03.2009, 5.02.2001, 19.11.2001, 3.05.2000, odnosno 13.12.2000. godine, koje su postale pravosnažne dana 12.11.2009, 23.08.2004, 26.10.2004, 26.04.2005, odnosno 26.12.2001. godine, Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naređeno je da u roku od 15 dana isplati sljedeće iznose u konvertibilnim markama (KM)¹ na ime ratne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi:

- i. KM 5.500 na ime nematerijalne štete i KM 1.039 na ime troškova postupka g. Drašku Bokanu;
- ii. KM 23.000 na ime nematerijalne štete i KM 1.500 na ime materijalne štete Jovešima;
- iii. KM 20.500 na ime nematerijalne štete i KM 847 na ime troškova postupka g. Dragoslavu Banjcu;
- iv. KM 28.000 na ime nematerijalne štete, KM 2.000 na ime materijalne štete i KM 1.669 na ime troškova postupka Tutićima;
- v. KM 17.000 na ime nematerijalne štete, KM 1.300 na ime materijalne štete i KM 1.666 na ime troškova postupka Kovačevićima.

7. Prvostepeni sud u Banjaluci izdao je rješenja o izvršenju dana 24.12.2009, 22.10.2004, 27.05.2005, 6.09.2006, odnosno 5.04.2002. godine.

8. Aplikanti, izuzev g. Dragoslava Banjca i Tutića, su se žalili Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine („Ustavni sud“) zbog neizvršavanja presuda. Različitih datuma Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u predmetima g. Draška Bokana, Joveša i Kovačevića. Aplikanti nisu tražili naknadu, ali i da jesu, njihov zahtjev bi najvjerojatnije bio odbijen (vidi npr. odluke Ustavnog suda AP 774/04 od 20.12.2005, tačka 438; AP 557/05 od 12.04.2006, tačka 195; AP 1211/06 od 13.12.2007, tačka 79; AP 224/08 iz decembra 2010, tačka 37).

9. Nakon opsežne informativne kampanje kojom su objašnjene raspoložive opcije za izmirenje javnog duga Republike Srpske (uključujući i njen dug nastao na osnovu domaćih presuda), između 25.03.2008. i

¹ Konvertibilna marka koristi isti fiksni tečaj prema euru koji ima i njemačka marka: EUR 1 = KM 1,95583

19.03.2013. godine, aplikanti su obavijestili vlasti da su saglasni da im se isplate samo troškovi postupka u gotovini, a glavni dug i zatezna kamata u obveznicama. Emisija obveznica Vlade potom je izvršena sljedećih datuma:

- i. dana 31.05.2012. godine g. Drašku Bokanu;
- ii. dana 31.05.2012. godine Jovešima;
- iii. dana 31.05.2012. godine g. Dragoslavu Banjcu;
- iv. dana 15.06.2010. godine gđi Nadi Tutić i g. Borislavu Tutiću, dana 1.07.2010. godine gđi Dragani Tutić, dana 31.05.2012. godine gđi Dušanki Tutić;
- v. dana 15.12.2008. godine gđi Radmili Kovačević i gđi Jeleni Kovačević, te dana 24.12.2012. godine gđi Nikolini Kovačević.

10. Gđa Smiljana Joveš, g. Dragoslav Banjac, Tutići i Kovačevići već su prodali neke ili sve svoje obveznice na berzi.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

11. Relevantno domaće pravo i praksa prikazani su u presudi *Čolić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačke 10-12) i *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačka 11).

PROPISI

12. Aplikanti su se žalili zbog neizvršavanja presuda navedenih u tački 6. gore u tekstu. Sud je ispitao predmet prema članu 6. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1 .

Član 6. u relevantnom dijelu glasi:

„Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na pravičan i javni postupak u razumnom roku, pred neovisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona.“

Član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju propisuje sljedeće:

„Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uvjetima propisanim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

I. SPAJANJE APLIKACIJA

13. S obzirom na njihov zajednički činjenični i pravni kontekst, Sud je odlučio da ovih pet aplikacija treba spojiti u skladu s pravilom 42. tačka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. U odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević

14. Vlada je tvrdila da su predmetne aplikacije podnesene nakon isteka šestomjesečnog roka. Kao alternativni argument Vlada je navela da, s obzirom na potpuno izvršenje domaćih presuda o kojima je riječ, aplikanti više ne mogu tvrditi da imaju status žrtve u smislu člana 34. Konvencije.

15. Aplikanti se nisu izjašnjavali.

16. Sud ponovno naglašava da je svrha pravila o šestomjesečnom roku da se promiče sigurnost prava i da se osigura rješavanje u razumnom roku predmeta u kojima se otvaraju pitanja iz Konvencije. Nadalje, ono također treba zaštititi vlasti i druge zainteresirane osobe od bilo kakve neizvjesnosti u dužem vremenskom periodu. Pravilo također daje potencijalnom aplikantu vremena da razmisli hoće li podnijeti aplikaciju, te ukoliko se opredijeli za to, da odluči koje će konkretne pritužbe i argumente iznijeti (vidi, npr., *Worm protiv Austrije*, 29.08.1997, tačke 32-33, *Izveštaji o presudama i odlukama 1997-V*). Kada navodna povreda predstavlja kontinuiranu situaciju protiv koje ne postoji raspoloživ domaći pravni lijek, poput neizvršavanja pravosnažnih i izvršnih domaćih presuda u ovim predmetnim slučajevima, šestomjesečni period počinje teći od završetka takve kontinuirane situacije (vidi *Arežina protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 66816/09 *et al.*, 3.07.2012).

Nadalje, u presudi u predmetu *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačka 15, u kojem su aplikanti, kao i aplikanti u ovom predmetu, prihvatili obveznice vlade umjesto gotovine kao način izvršenja) Sud je smatrao da su domaće presude kojima se naređuje isplata ratne štete u potpunosti izvršene emisijom obveznica vlade. Prema tome, imajući u vidu datume podnošenja aplikacija br. 17787/12 i 43605/12 i datume izvršenja domaćih presuda o kojima je riječ u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević (kako je navedeno gore) jasno je da su one podnesene izvan šestomjesečnog roka.

U svjetlu navedenog, Sud smatra da gđa Nada Tutić, g. Borislav Tutić i gđa Draganu Tutić (aplikacija br. 17787/12), gđa Radmila Kovačević i gđa Jelena Kovačević (aplikacija br. 43605/12) nisu postupili u skladu s pravilom o šestomjesečnom roku. Prema tome, aplikacija br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, te aplikacija br. 43605/12, u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević, mora se odbaciti u skladu sa članom 35. tačke 1. i 4. Konvencije.

2. U odnosu na preostali dio predmeta

17. Sud konstatira da aplikacije nisu očigledno neosnovane u smislu člana 35. stav 3. Konvencije, niti nedopuštene po bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, one se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Meritum

18. Sud primjećuje da je predmetni slučaj, u odnosu na g. Draška Bokana (aplikacija br. 54629/11); gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša i gđu Kristinu Joveš (aplikacija br. 10092/12); g. Dragoslava Banjca (aplikacija br. 15543/12); gđu Dušanku Tutić (aplikacija br. 17787/12); i gđu Nikolinu Kovačević (aplikacija br. 43605/12) praktično identičan predmetu *Runić i drugi* (citiran gore u tekstu) u kojem je Sud utvrdio povredu člana 6. Konvencije, kao i povredu člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Imajući u vidu dužinu perioda neizvršavanja presuda o kojima je riječ (od preko dvije godine do deset godina nakon dana ratifikacije Konvencije od strane Bosne i Hercegovine), i nakon što je ispitao sve relevantne okolnosti, Sud ne vidi razloga za odstupanje od svoje prethodne prakse.

Prema tome, došlo je do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na g. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša, gđu Kristinu Joveš, g. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

19. Član 41. Konvencije glasi:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke ugovorne strane o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.“

20. Sud općenito smatra da propust države da u potpunosti izvrši pravosnažnu domaću presudu izazva duševnu bol za koju aplikanti o kojima je riječ moraju biti obeštećeni (vidi *Čolić i drugi*, citiran gore u tekstu, tačka 21). Međutim, budući da aplikanti u ovom predmetu nisu podnijeli zahtjev za pravičnu naknadu zbog kašnjenja sa izvršenjem pobijanih presuda, nema potrebe da im se na ime toga dosudi bilo koji iznos.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odlučuje* spojiti aplikacije;
2. *Proglašava* nedopuštenom aplikaciju br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića i gđu Draganu Tutić, te aplikaciju br. 43605/12 u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević;
3. *Proglašava* aplikaciju br. 17787/12, u odnosu na gđu Dušanku Tutić, aplikaciju br. 43605/12, u odnosu na gđu Nikolinu Kovačević i ostale tri aplikacije dopuštenima;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na g. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša, gđu Kristinu Joveš, g. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

Sačinjeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanom obliku dana 22.07.2014. godine, u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Fatoş Aracı
zamjenica registrara

Päivi Hirvelä
predsjednik